

Kekik Tedarik Zincirinde alışan İşçilerin Yaşam ve alışma Koşullarının İyileştirilmesi ve ocuk İşçiliğinin nlenmesi Projesi Raporu

Hazırlayanlar

Aslı SABAN

Deniz KESMEZ

Gözde ODABAŞI

Güneş ERAR

Hacı Murat URHAN

Proje Ekibi

Dudu TATAR

İlayda GÜLDALİ

Merve BESİM

Tasarım

Çağrıcan PAZARCIKLI

İçindekiler

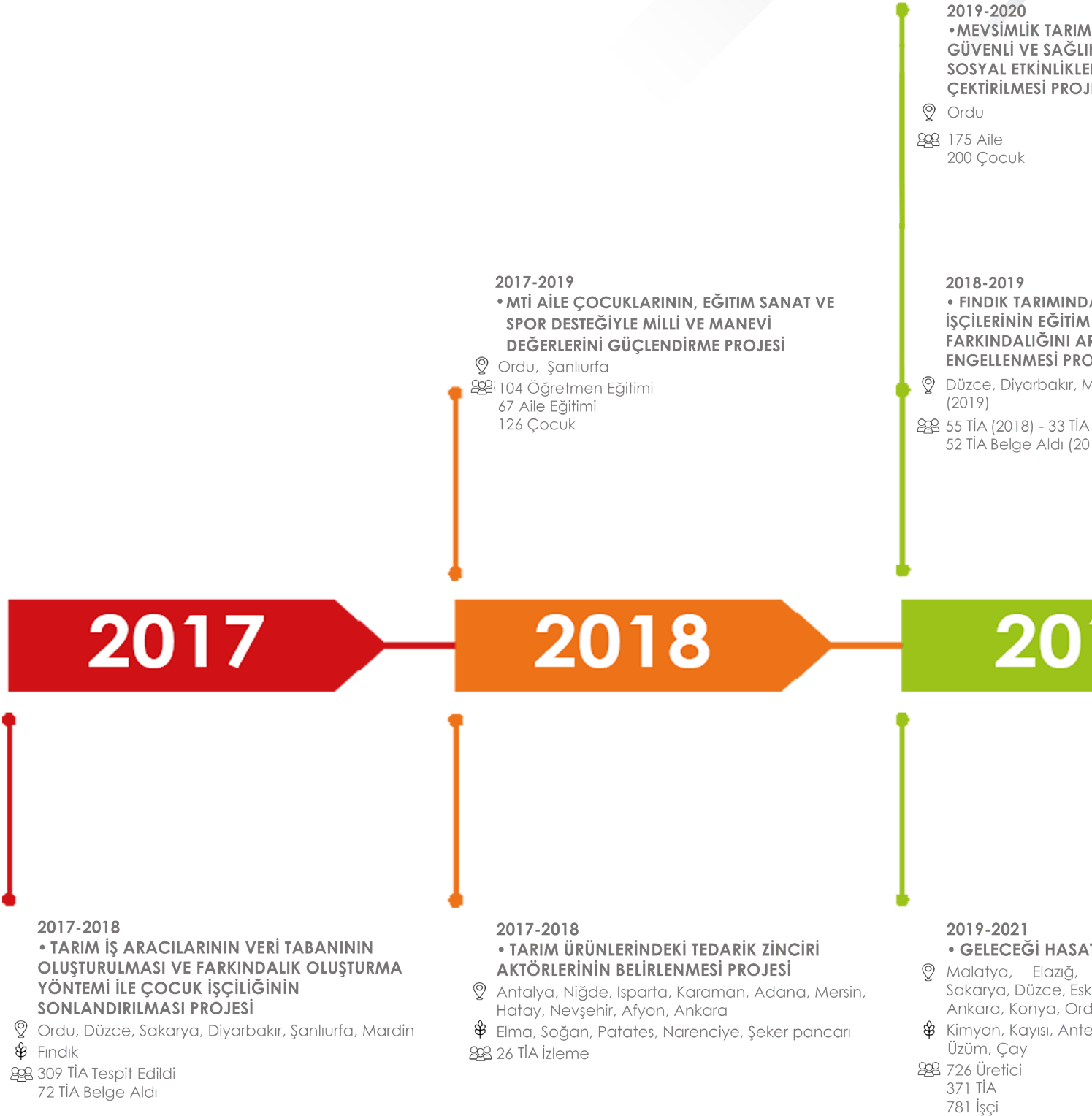
Dernek ve Proje Tanıtımı	5
Anahtar Kavramlar	8
Giriş	9
Türkiye ve Denizli’de Kekik Üretimi	10
Denizli İli Kekik Üretiminde MTİ Aileler ve Yaşam Koşulları	11
Araştırma Metodu ve Demografik Özellikler	12
Yerel Halk ile İlişkiler	14
MTİ Ailelerin Gelir Kaynakları ve Ekonomik Durumları	14
Sağlık Hizmetlerine Erişim	15
Çocukların Okula Erişimi-Demografik Bilgileri	15
Okul Çağında Olan Çocukların Demografik Bilgileri	16
Pandeminin Çocuklara ve Eğitime Olan Etkisi	17
Proje Faaliyetleri	18
Proje Faaliyetlerinde Karşılaşılan Sınırlılıklar	21
Öneriler	21

Dernek ve Proje Tanıtımı

Pikolo Derneği 2014 yılında (Uluslararası Çalışma Örgütü) ILO'nun Ordu ilinde yürüttüğü "Türkiye'deki Mevsimlik Fındık Tarımında En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliğinin Sona Erdirilmesine Yönelik Kapsamlı Model Projesi" kapsamında görev alan 12 öğretmenin bir araya gelerek kurmuş olduğu bir sivil toplum kuruluşudur. 2014 yılından bu yana başta kadın, çocuk, genç ve göçmenler olmak üzere, topluma göre dezavantajlı gruplarla çalışarak en kötü biçimleri de dâhil olmak üzere çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılması, tedarik zincirlerinin işçi hakları gözetilerek yeniden düzenlenmesi ve tüm grupların eğitime erişiminin sağlanması üzerine çalışmalar yürütmektedir.

Pikolo Derneği, uyguladığı birçok projeye ek olarak, 2021 Mart-Ağustos tarihleri arasında Kütaş İhracat firmasının desteği ile kekik tedarik zincirinde çalışan işçilerin yaşam ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi ve çocuk işçiliğinin sonlandırılması hedefi ile Denizli ilinde bir proje uygulaması gerçekleştirmiştir. Projede, Denizli Pamukkale İlçe Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü koordinasyonu ve işbirliği ile mevsimlik tarım işçilerinin çocuklarının eğitime erişiminin sağlanması ve bu yolla çocuk işçiliği ile mücadele edilmesi amaçlanmıştır. Proje faaliyetleri hem çadır alanlarında, hem de proje çerçevesinde oluşturulan SDM (Sosyal Destek Merkezi) bünyesinde yürütülmüştür.

Proje çerçevesinde Kurtluca ve Güzelpınar mevkilerinde bulunan çadır alanlarında yaşayan 18 hane ile görüşmeler yapılarak anketler düzenlenmiştir. Bu çalışmanın çıktıları temel alınarak bölgede ikamet eden ve MTİ olarak çalışan ailelerin, çocukların eksiklikleri ve yaşam koşulları saptanmış ve buradan yola çıkılarak çocuk işçiliğinin önlenmesi ve yaşam koşullarının iyileştirilmesi konusunda faaliyetler yürütülmüştür. Proje faaliyetleri süresince, çeşitli aktörler ile iletişime geçilerek toplantılar düzenlenmiş ve Denizli ili özelinde mevsimlik tarımda çocuk işçiliği, mevsimlik tarım işçilerinin yaşam koşulları ve yaşadıkları zorluklar görünür kılınmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda çocukların kayıtlarının gerçekleştirildiği bölge MEB okulunda bulunan öğretmenlere yönelik eğitimler düzenlenmiş ve MTİ ailelerin çocukları konusunda farkındalıklarının artması sağlanmıştır. İlk aşamada yüz yüze olarak planlanan oturumlar Covid-19 salgını nedeniyle, çevrimiçi metotlar izlenerek sürdürülmüş ve planlanan toplantılar bu şekilde gerçekleştirilmiştir.

İŞÇİ AİLE ÇOCUKLARININ
KLİ BİR ALAN OLUŞTURULARAK
R YOLUYLA İŞTEN EL
ESİ

A ÇALIŞAN MEVSİMLİK TARIM
FAALİYETLERİYLE BİLGİ VE
RTIRARAK ÇOCUK İŞÇİLİĞİNİN
PROJESİ

Mardin (2018) Ordu, Giresun

(2019)
(18)

2020
• COVID-19'DAN KORUNMA PROJESİ

Ordu

150 Çocuk
25 Yetişkin
150 Aile

2021-2023

• MEVSİMLİK TARIMDA ÇOCUK İŞÇİLİĞİNİN
ÖNLENMESİ PROJESİ
• TÜRKİYE'DEKİ MEVSİMLİK FINDIK
TARIMINDA EN KÖTÜ BİÇİMDEKİ ÇOCUK
İŞÇİLİĞİNİN SONA ERDİRİLMESİNE YÖNELİK
KAPSAMLI MODEL PROJESİ
• MEVSİMLİK FINDIK TARIMINDA EN KÖTÜ
BİÇİMDEKİ ÇOCUK İŞÇİLİĞİNİN SONA
ERDİRİLMESİ PROJESİ

Şanlıurfa, Mardin, Adıyaman, Diyarbakır, Ankara,
Konya, Malatya, Ordu, Düzce, Adana, Mersin,
Hatay, Sakarya, Giresun, Samsun, Trabzon,
Zonguldak

2021

• MEVSİMLİK TARIM İŞÇİSİ AİLE
ÇOCUKLARININ DESTEKLENMESİ PROJESİ

Ordu

200 Çocuk

2021

• KEKİK HASADINDA ÇALIŞAN İŞÇİLERİN
ÇALIŞMA VE YAŞAM KOŞULLARININ
İYİLEŞTİRİLMESİ, ÇOCUKLAR İÇİN GÜVENLİ
BÖLGELERİN OLUŞTURULMASI PROJESİ

Denizli

76 Çocuk

19

2020

2021

ETMEK 1. FAZ

Kayseri, Giresun, Karaman,
İzmir, Manisa, İzmir, Gaziantep,
U, Rize
pıstığı, Fındık, Patates,

2020-2021

• TÜRKİYE'DE FINDIK TEDARİK ZİNCİRİNDE
ÇOCUK İŞÇİLİĞİNİN ÖNLENMESİ VE ÇOCUK
KORUMA SİSTEMLERİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ
PROJESİ

Ordu, Şanlıurfa, Diyarbakır, Adana

Fındık

309 İşçi Kadın Eğitimi
602 İşçi Eğitimi
30 Hanede Çocuk Bakım Modeli
120 Çocuk Yaz Okulu
104 Üretici Eğitimi

2021 - Devam Ediyor

• GELECEĞİ HASAT ETMEK PROJESİ 2. FAZ

Ankara, Konya, Ordu, Manisa

Fındık, Kimyon, Üzüm

9 Tedarikçi Firmanın İç Denetim Sistemlerinin
Oluşturulması

Anahtar Kavramlar

Tarım İş Aracısı (Elçi/Dayıbaşı/Çavuş), Mevsimlik Tarım İşçisi, İşveren, Aşçı Kadın

Tarım İş Aracısı (Elçi/Dayı başı/Çavuş): Tarım iş araçları; tarım mevsiminin ya da hasat döneminin başladığı dönemlerde işgücüne ihtiyaç duyan tarım işverenine işgücü sağlayan; iş arayan tarım işçisine de iş bulmada ücretli ya da ücretsiz olarak aracılık eden gerçek veya tüzel kişilerdir. Aracılar yerelde, bulundukları bölgeye göre, “Elçi”, “Çavuş” veya “Dayıbaşı” olarak da adlandırılmaktadırlar. Aracılar mevsimlik tarımsal üretim süreçlerinde işveren ile işçiyi bir araya getiren, bunun karşılığında ücret, komisyon alan ve iş süresince işçilerin başta çalışma olmak üzere günlük yaşamsal koşullarının sağlanması ve ihtiyaçlarının karşılanmasında önemli roller üstlenen kişilerdir. Tarım araçları, işin gerçekleştiği tarla ve bahçelerde işçilerin çalışmalarını takip, kontrol ve düzenleme görevini, bazı durumlarda kendileri adına çalışan diğer araçlara bırakırlar. Tarım araçlarının resmi olarak çalışabilmesi için ikamet ettikleri ildeki Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü’ne kayıt yaptırarak “Tarım İş Aracılığı Sertifikası” almaları gerekmektedir.

Mevsimlik Tarım İşçisi (MTİ): Sürekli ikamet ettiği yerleşimden (il, ilçe, köy, mahalle) ekonomik gelir elde etmek amacıyla ayrılıp, bir başka yerleşim yerine seyahat ederek burada tarımsal üretim süreçlerine katılan ancak sürekli bu işte çalışmayan kişiye mevsimlik tarım işçisi, yapılan bu ekonomik aktiviteye de Mevsimlik Tarım İşçiliği (MTİ) denir. İşçi aileler orijinal ikamet illerini geçici bir süreliğine terk ederken vardıkları yerde de yine geçici bir süre bulunarak bu ekonomik faaliyete katılırlar.

İşveren (Bahçe/Tarla Sahibi): Bu raporda MTİ yapan kişileri çalıştıran işverenler için kullanılmıştır.

Aşçı Kadın: İşçi evi, çadır gibi barınma yerlerinde günlük rutin işleri yapan kişi, barınma alanının düzeninden ve iâşesinden sorumlu kişiye denir. Bu görevler neredeyse tamamen kadınlar tarafından yerine getirilir.

Giriş

Bu rapor, Denizli Pamukkale ilçesinde Mart-Ağustos 2021 tarihleri arasında uygulanan, “Kekik Tedarik Zincirinde Çalışan İşçilerin Yaşam ve Çalışma Koşullarının İyileştirilmesi ve Çocuk İşçiliğinin Sonlandırılması Projesi” kapsamında uygulanan faaliyetlerin sonuçlarını yansıtmaktadır. Proje, Pikolo Derneği ve Kütaş İhracat firması iş birliği ile Denizli ilinde uygulanmıştır ve mevsimlik tarım işçiliği yapan ailelerin çocuklarının eğitim yönünden desteklenmesi ve çocuklar için güvenli bölgelerin oluşturulması hedeflenmiştir. Proje kapsamında;

- Mevsimlik tarım işçisi hanelerin demografik bilgileri derlenmiş ve ortaya çıkarılmıştır.
- Çocuk işçiliğinin önlenmesi adına oluşturulan Sosyal Destek Merkezi (SDM) bünyesinde yaygın eğitim kapsamında eğitim faaliyetleri gerçekleştirilmiştir.

Proje boyunca çocukların eğitime erişimlerinin sağlanması, eğitim imkânlarından güvenli bir alanda düzenli olarak faydalanmaları amaçlanmıştır.

Türkiye ve Denizli’de Kekik Üretimi

Türkiye iklim ve ekolojinin çeşitlilik gösterdiği bir yapıya sahip olduğu için tıbbi ve aromatik bitkiler sektörü için önemli bir ülkedir. Tıbbi bitkiler ticaretinde dünyanın önde gelen ülkelerinden biri konumundadır. Türkiye’de üretimi yapılan tıbbi ve kokulu bitkiler arasındaysa kekik, üretim bakımından ilk sırayı almaktadır. Bu kapsamda, Türkiye’de gerçekleştirilen kekik üretiminin çok büyük bir bölümü Denizli ilinde gerçekleştirilmektedir. Denizli, Türkiye kekik üretim alanının %92.49’una ve üretim miktarının %87.55’ine ev sahipliği yapmaktadır. Denizli’yi takiben üretimin yapıldığı diğer iller olan Manisa ve Uşak illerindeyse toplam üretim alanlarının %1.36 ve %2.28 ile toplam üretimin %4.08 ve %3.73’ü gerçekleştirilmektedir. Türkiye’nin tıbbi aromatik bitki ihracatında önemli bir yer tutan kekik aynı zamanda kekik yağı üretimi ve ihracatı anlamında da önemli bir yer tutmaktadır. Türkiye’de giderek önem kazanan kekik üretimi Denizli özelinde de Pamukkale ilçesinde başlıca geçim kaynaklarından biridir. Buna ek olarak, Kurtluca-Güzelpınar Kooperatifi’nin uyguladığı sözleşmeli kekik üreticiliği ile bölgede yüzde yüz organik kekik üretimi yapılmaktadır ve bu aktivite ile üreticilerin verimi yüksek ve sürdürülebilir bir şekilde üretim yapmaları sağlanmaktadır. Organik olarak üretilen kekik, ihracat firmaları aracılığı ile farklı ülkelere ihraç edilmektedir.

Türkiye’de sürdürülebilirlik, çevre ve yerel kalkınma için gelecek vadeden önemli bir ürün olarak kekiğin üretiminde yoğunluklu olarak mevsimlik tarım iş gücü kullanılmaktadır. Bu durum kekik sektörünü farklı hak ihlalleri ve kötü pratiklere açık hale getirmektedir. Proje başında gerçekleştirilen kekik üretiminde emek sömürüsü ve ucuz işçiliğin durumu ile ilgili literatür taraması bu konuda halihazırda var olan kaynakların yetersizliğini ortaya çıkarmıştır. Bu alanda, emek sömürüsü, çocuk işçiliği, cinsiyete dayalı emek eşitsizliği, temel yaşam koşullarında yaşanan hak ihlalleri, temel haklara erişim konularında ulusal ve uluslararası çalışmalar yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Denizli İli Kekik Üretiminde MTİ Aileler ve Yaşam Koşulları

Denizli kekik üretiminde %90'dan fazla pay ile Türkiye'nin en önemli üretim bölgesidir ve Denizli İl Tarım ve Orman Müdürlüğü ile yapılan yüz yüze görüşmelerde Denizli iline her yıl 800'den fazla mevsimlik tarım işçisinin geldiği saptanmıştır. Denizli ilinde mevsimlik tarım işçiler Çivril, Çal, Tavas, Çardak ve Pamukkale ilçelerinde gerçekleştirilen meyve, sebze ve aromatik bitki üretiminde yer almaktadır. Pikolo Derneği'nin bölgede gerçekleştirdiği projede uygulama alanı olarak Pamukkale'nin Güzelpınar ve Kurtluca mahalleri tercih edilmiştir. Bu durumun nedeni ise bölgenin kekik üretiminde oynadığı başat rol ve Denizli'ye gelen yaklaşık 800 MTİ'nin 200 kadarının Güzelpınar ve Kurtluca mahallerinde bulunan çadır alanlarında ikamet etmeleridir. Bu mahallelerde bulunan iki çadır alanının her birinde 10 ila 15 kadar çadır bulunmaktadır ve bir çadırdaki ortalama olarak 8 ila 10 kişi ikamet etmektedir. MTİ ailelerin kaldıkları çadır alanlarında kalabalık çadırlarda, mahremiyetin, hijyenin ve kişisel alanın yeteri kadar sağlanamadığı koşullarda konaklama gerçekleştirdikleri gözlemlenmiş ve bu durumun bilhassa kadınlar ve çocuklar için farklı güvenlik ve koruma riskleri barındırdığı saptanmıştır.

Çalışma yapılan alanlarda yapılan görüşmeler neticesinde, bölgede bulunan MTİ ailelerin daha önceden de farklı ürünler için Denizli'ye ve civar illere geldikleri, yılın büyük bir bölümünü MTİ olarak ikamet illerinin dışında geçirdikleri saptanmıştır. Kekik üretiminde çapalama ve hasat işlerinde yer aldıklarını belirten aileler, bu iş kolunda deneyimli olduklarını ve diğer ürünlerde de çalıştıkları için bu işi rahatlıkla gerçekleştirebildiklerini belirtmişlerdir. Kekik üretiminde çalışan mevsimlik tarım işçileri ile yapılan yüz yüze anket çalışmalarında ve çalışma ortamında yapılan gözlemlerde, mevsimlik tarım işçilerinin çeşitli sağlık riskleri ile karşı karşıya kaldıkları gözlemlenmiştir. Sağlık ve güvenlik ekipmanlarının eksikliğinden veya kullanılmamasından kaynaklanan bu riskler en çok güneş yanığı, cilt hastalıkları ve arı sokması gibi rahatsızlıklar olarak ortaya çıkmaktadır. Bu rahatsızlıklara ek olarak kas iskelet sistemi hastalıkları (bel ağrısı, duruş bozuklukları, fıtık) ile alakalı sağlık problemlerinin de yaygın olduğu gözlemlenmiştir. Çalışma koşullarından kaynaklanan sağlık problemlerinin yanı sıra muhtarlıklar tarafından tahsis edilen ve altyapı konusunda eksiklikleri bulunan alanlarda konaklamanın da MTİ ailelerin sağlıkları konusunda çeşitli etkileri mevcuttur. Yukarıda bahsi geçen güvensizlik ortamının yarattığı psikolojik strese ek olarak, MTİ ailelerin su ve elektrik tesisatı konusunda eksiklikleri bulunan ve her türlü dış etkiye açık alanlarda yaşamaları, bu fiziksel koşulların da ailelerin sağlıkları üzerinde yıkıcı etkileri olmasına neden olmaktadır. Görüşülen MTİ aileler kekik hasadında 2020 yılında çalışmaya başladıklarını belirtmişlerdir. Kurtluca'da konaklamanın sağlandığı çadır yerleşim alanı kullanılmayan, özel mülkiyet statüsündeki bir arazi üzerinde kuruludur ve kullanılan elektrik ve su bedeli mülk sahibinin onayı ile işçiler tarafından karşılanmaktadır. Güzelpınar'daki çadır yerleşim alanının ise, kullanılmayan bir hazine arazisi üzerinde kurulduğu belirtilmiştir. Güzelpınar ve Kurtluca çadır yerleşim alanlarında kurulan çadırlar işçiler tarafından kurulmuş olup bez ve brandadan imal edilip tedarik edilmiştir.

Özet olarak projenin uygulamasının yapıldığı Güzelpınar ve Kurtluca mahallerinde bulunan çadır alanlarında aileler açık alanlarda, her türlü dış etkiye açık ve risklerle örülmüş koşullarda yaşamaktadırlar.

Araştırma Metodu ve Demografik Özellikler

Proje uygulamasının başlama safhasında, uygulama alanını tespit etmek, saha haritalandırması yapmak ve hedef grup hakkında detaylı bilgiye ulaşmak adına kilit kişi görüşmeleri, paydaş haritalaması ve anket çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Buna ek olarak projenin ilerleyen aşamalarında daha detaylı ve ayrıştırılmış bilgiye ulaşmak adına odak grup görüşmeleri de gerçekleştirilmiştir.

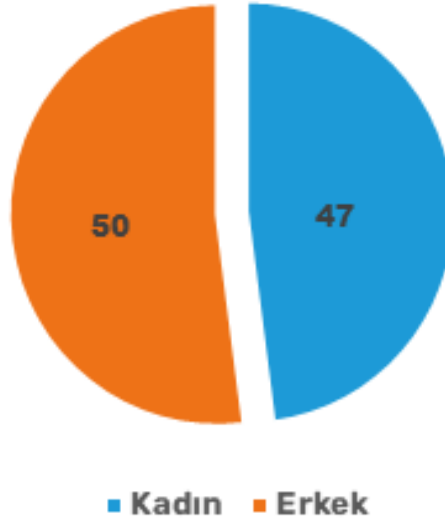
Uygulama başlamadan önce gerçekleştirilen paydaş haritalaması; literatür taraması ve masa başı araştırma yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Burada tespit edilen paydaşlarla kilit kişi görüşmeleri gerçekleştirilmiş ve bu sırada kartopu metodu kullanılarak atlanmış veya ulaşılamamış paydaşlara da erişim sağlanmıştır. Paydaş haritalaması ve kilit kişi görüşmeleri neticesinde proje faaliyetlerinin Güzelpınar ve Kurtluca mahallerinde bulunan çadır alanlarında yürütülmesi kararlaştırılmış, yerel aktörlerin uygulama öncesinde tasarıma dâhil edilmesi ile uygulama sırasındaki paydaş işbirlikleri güçlendirilmiştir.

Uygulama alanlarının tespitini takiben Güzelpınar ve Kurtluca çadır yerleşim alanlarında hedef grubun demografik ve sosyo-ekonomik profilini çıkarmak için yüz yüze anket çalışması yürütülmüştür. Bu çalışma sırasında 18 hanenin temsilcileri ile yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir ve görüşme yapılan 18 haneden 5'inin geçici koruma altında Türkiye'de ikamet eden bireyler oldukları saptanmıştır. Güzelpınar ve Kurtluca bölgelerindeki çadır alanında kalan işçiler Şanlıurfa ili Akçakale ve Haliliye ilçelerinden gelmektedir. İki çadır bölgesinde kalan çavuşlar ve tarım işçilerinin aynı aile üyesi oldukları belirlenmiştir. Ayrıca daha önce beraber çalıştıkları aynı mahalle ve köyde yaşayan Suriye kökenli geçici koruma altındaki aileleri de, işçi ihtiyacı olduğunda kendileri ile beraber getirerek onlarla birlikte çalıştıklarını belirtmişlerdir. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığına sahip hanelerin iletişim dili olarak kendi aralarında Türkçe ve Arapça'yı kullandıkları gözlemlenmiştir. Çadır alanlarında bulunan geçici koruma altındaki ailelerin de anadil olarak Arapça'yı kullandığı tespit edilmiş ve bu sayede MTİ aileler arasında herhangi bir dil bariyeri olmadığı dikkat çekmiştir. Lakin geçici koruma altındaki ailelerin Türkçe bilmemesi, bu grupla yerel topluluğun ve proje ekibinin iletişimini sınırlandırmış ve bu grupla iletişim MTİ ailelerden bir bireyin tercümanlık yapması ile mümkün olmuştur.

İki çadır bölgesinde ayrı ayrı yapılan anket çalışmalarında işçilerin demografik bilgileri ortaya çıkarılmıştır.

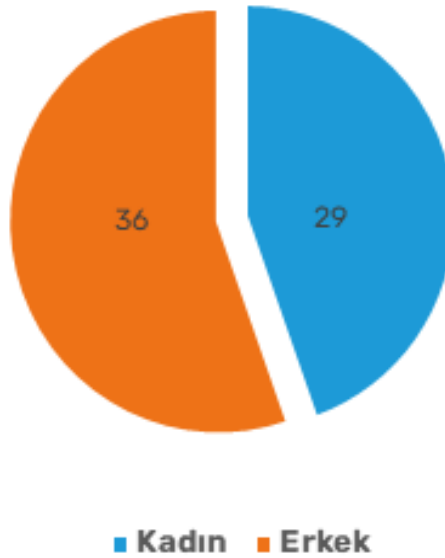
Kurtluca bölgesindeki çadır alanında kalan 97 hane üyesi belirlenmiştir.

Kurtluca Çadır Alanı Cinsiyet Dağılımı

Güzelpınar ilçesinde 65 hane üyesi tespit edip belirlenmiştir.

Güzelpınar Çadır Alanı Cinsiyet Dağılımı

Tespit edilen mevsimlik tarım işçisi sayısı, Kurtluca'da 50 kadın, 47 erkek ve Güzelpınar'da 36 kadın, 29 erkek olmak üzere toplam 163 kişidir.

Yerel Halk ile İlişkiler

Güzelpınar ve Kurtluca'da çadır alanlarındaki mevsimlik tarım işçiliği yapan kişilerle yapılan görüşmelerde kişiler; Güzelpınar ve Kurtluca'daki yerel halkla iyi iletişim içinde olduklarını, ihtiyaçları olduğunda yerel halkın kendilerine yardım ettiğini ve orada bulundukları süre boyunca herhangi bir problem yaşamadıklarını belirtmişlerdir. İşçiler özellikle Kurtluca mahalle muhtarının, çadır alanının ihtiyaçlarının giderilmesi ya da yaşanan sorunlar konusunda kayıtsız kalmadığını belirtmişlerdir. Ne yazık ki aynı sosyal uyum MTİ ailelerin ve yerel topluluğun çocukları arasında gözlemlenememiştir.

Proje faaliyetleri süresince, MTİ hanelerin çocukları ile Kurtluca bölgesinde yaşayan çocuklar arasında çeşitli zorbalıklar ve problemler yaşanmıştır. Yapılan etkinliklerde, tüm çocukların eşit katılımı ön planda tutulmasına rağmen, Kurtluca bölgesinde yaşayan çocukların bazı etkinliklerde işçi hanelerin çocukları ile yan yana gelmek istemedikleri gözlemlenmiştir. Bu durum MTİ ailelerin çocuklarının akran şiddeti ve zorbalığı konularında hem mağdur hem de uygulayıcı olmaları ile daha da şiddetlenmiştir. Çocuklar arasındaki sosyal uyumu artırmak için proje faaliyetleri boyunca çeşitli etkinlikler yapılmış ve bu etkinliklerde akran zorbalığı konusu özellikle işlenmiştir.

MTİ Ailelerin Gelir Kaynakları ve Ekonomik Durumları

Kekik üretiminde çalışan mevsimlik gezici tarım işçilerinin, Pamukkale ilçesinde; Uzunpınar, Güzelpınar, Kurtluca, Belenardıç mahallerinde çadır alanları oluşturup, kekik hasadı süresi boyunca buralarda ikamet ettikleri tespit edilmiştir. Kekik hasadında çalışan işçilerin gelir kaynaklarının öğrenilmesi için bir dayıbaşı ile derinlemesine görüşme gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmede işçilerin ücretlerini günlük olarak aldıkları, ücretler konusunda cinsiyete dayalı bir ayırım yapılmadığı ve kekik çapası sırasında ücretin günlük olarak 100 TL olduğu öğrenilmiştir. Bu ücret üzerinde %10'luk bir aracı ücreti kesintisi yapılmaktadır ve işçilerin ellerine günlük olarak 90 TL geçmektedir. Bu ücret 2021 yılı için belirlenen asgari günlük 119 TL Brüt ücretin bir hayli altındadır.

Yapılan görüşmelerde hane temsilcileri, salgın ve yıl boyunca artan ekonomik sorunlar nedeniyle yoksullaştıklarını belirtmişlerdir. Bu durumda, gelirlerde yaşanan düşüşlerin de etkili olduğu ifade edilmiştir. Çoğu hane Şanlıurfa'da sınırlı tarım arazisine sahip olduklarını ve bunun geçimlerini sağlama noktasında yeterli olmadığını belirterek, MTİ olarak çalışma nedenlerini bu şekilde açıklamışlardır. Buna ek olarak görüşme yapılan genç erkek işçilerin bazıları evlenmek için yüklü başlık parası, süt parası ödemeleri gerektiğini ve bu nedenle MTİ olarak çalışmayı seçtiklerini belirtmişlerdir. Görüşme yapılan bireylerin yüksek çoğunluğunun, şartlı nakit ve kömür yardımı gibi ayni ve nakdi yardımlardan da faydalandıkları tespit edilmiştir.

Çadır alanlarında özellikle hane halkı erkek temsilcileri ile yapılan görüşmelerde görüşmeler; tarım işçiliğinden elde ettikleri gelirin, hizmet ve sanayi sektöründen daha karlı olduğunu, daha çok kazanç sağladıklarını, tarım işçiliğinde daha yetenekli olduklarını belirtmişlerdir.

Hane halkı temsilcileri ile yapılan görüşmelerde işçiler; eğitim seviyelerinin düşük olması, okul terkinin yüksek olması nedeniyle tarım işçiliği yapmanın önlerindeki tek seçenek olduğunu belirtmişlerdir.

Sağlık Hizmetlerine Erişim

Kurtluca çadır alanının, muhtarın ilgisi neticesinde düzenli olarak ilaçlandığı, çöp kutusunun belediye tarafından getirildiği ve düzenli olarak toplandığı gözlemlenmiştir. Aynı yerleşim alanında bulunan çeşme sayesinde işçiler içme ve kullanma suyu ihtiyaçlarını karşılamaktadırlar. Bununla birlikte yerleşim alanında tuvalet, banyo ve çocuk parkı ihtiyaçları olduğu tespit edilmiştir. Güzelpınar yerleşim alanındaysa ilaçlama ve çöp yönetimi faaliyetlerinde eksiklikler olduğu saptanmıştır.

Tahliye yöntemi olarak foseptik çukurları kullanılırken, gelişigüzel yapılan bu ünitelerin su tahliye yöntemleri konusunda eksik oldukları, kirli suların çevreye yayıldığı gözlemlenmiştir. Aynı şekilde, bulaşık ve çamaşır yıkamak için kullanılan kirli sular yerleşim alanının içerisinde çadırların önünde birikmektedir. Atık suların rahatsız edici kokular oluşturduğu ve yerleşim alanlarında, çocukların kirli sularla oynadıkları gözlemlenmiştir.

Çadır alanında elektrik erişiminin olmadığı Güzelpınar'da işçiler, jeneratörler yardımıyla elektrik ihtiyaçlarını karşıladıklarını belirtmişlerdir. Her iki çadır alanında kalan işçiler de, ısınmak için soba kullandıklarını, etraftan topladıkları çalı ve odunlar ile ısınmaya çalıştıklarını belirtmişlerdir. Her iki çadır alanı da, Kütaş firmasının proje kapsamında çadır alanlarına sağladığı su tankeri vasıtasıyla su ihtiyaçlarını karşılamışlardır.

Proje faaliyetleri süresi boyunca, mevsimlik gezici tarım işçilerinin sağlık güvencelerinin bağ-kur kapsamında olduğu, primlerini kendilerinin ödediği, çadır alanına en yakın aile hekimliğinden ve devlet hastanesinden hizmet aldıkları ayrıca Pamukkale İlçe Sağlık Müdürlüğü tarafından da çadır alanlarında sağlık taramaları yapıldığı gözlemlenmiştir.

Çocukların Okula Erişimi-Demografik Bilgileri

Çocuklarla birebir yapılan görüşmelerde; okul çağındaki çocukların ikamet illerinde okullarında kayıtlarının olduğu ancak aileleriyle birlikte mevsimlik göçe dahil oldukları için hem ikamet ilinde kayıtlı oldukları okullarda hem de tarım işine gidilen şehirlerdeki okullarda eğitime erişemedikleri ortaya çıkmaktadır.

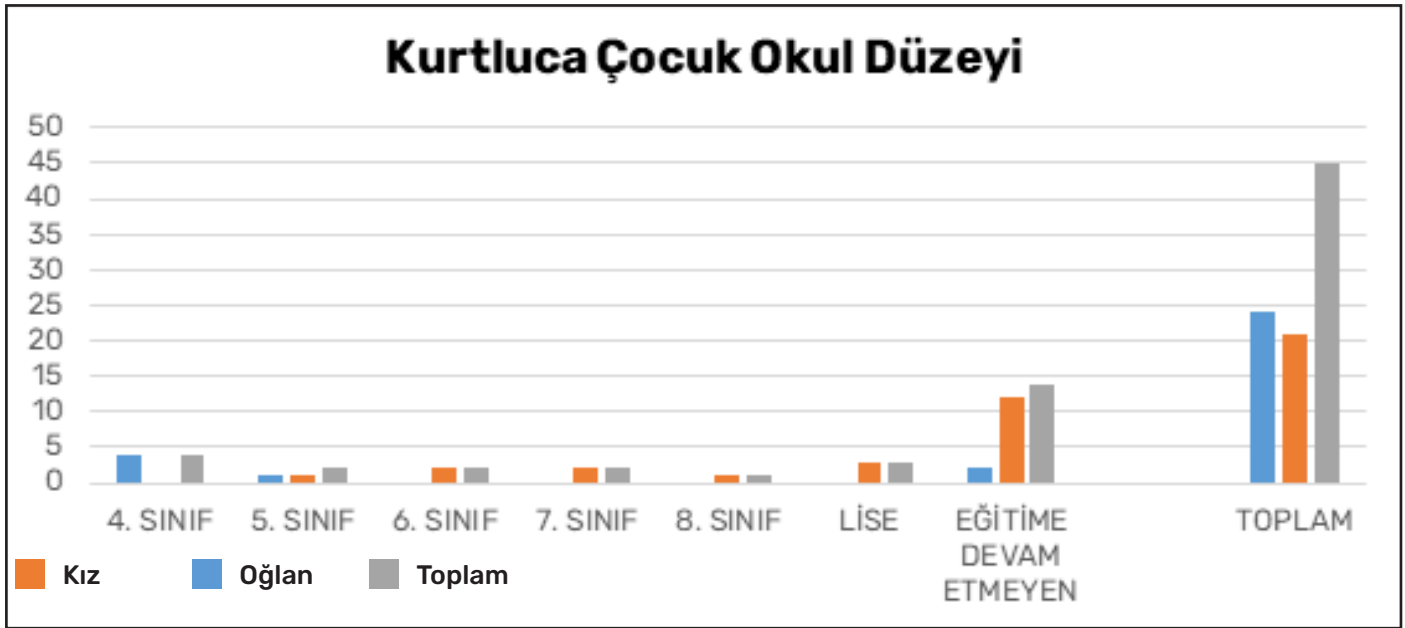
Kurtluca çadır alanında 5-18 yaş arasındaki çocuklarla yapılan yüz yüze görüşmelerde çoğunun ilköğretim düzeyinde olduğu gözlemlenmiş ve çocuklar, eğitim ve öğretim hayatlarına düzenli olarak katılmadıklarını ifade ederken, aileler de Şanlıurfa'da çocuklarını akrabalarına bırakmak istemediklerini, çocukların sorumluluklarının kendilerine ait olduklarını belirtmişlerdir. Bazı çocukların, Türkçe kavrama ve kendilerini ifade etmede sorunlar yaşadıkları da not edilmiştir.

Ortaokul ve lise düzeyindeki çocukların neredeyse hiçbirinin eğitimlerine devam etmedikleri, okul terki oranının yüksek olduğu tespit edilmiştir. Okul terkinin nedenleri hakkında yapılan görüşmelerde, derslerin çok zor olduğu, öğretmen tutumlarının sorunlu olduğu, öğretmenlerin destekleyici tutumlarının olmadığı, paraya ihtiyaç duydukları için mevsimlik gezici tarım işçiliği yapmalarının daha kolay ve kazançlı olduğu belirtilmiştir. Bununla birlikte özellikle kız çocuklarının eğitim hayatına devam etmek istedikleri ve bu konuda istekli oldukları gözlemlenmiştir.

Güzelpınar çadır alanında çocuklarla yapılan yüz yüze görüşmelerde, Kurtluca çadır alanında olduğu gibi, ilkokul düzeyindeki çocukların Şanlıurfa'da okula kayıtlı oldukları fakat eğitim ve öğretim hayatlarına düzenli olarak katılamadıkları belirtilmiştir. Güzelpınar çadır alanında, lise düzeyindeki kız çocuklarının Şanlıurfa'da liseye kayıtlı oldukları ve Şanlıurfa'da oldukları süre boyunca eğitim hayatlarına devam ettikleri belirtilmiştir. İlkokul, anaokulu ve lise düzeyinde olan çocukların eğitim ve öğretim hayatlarına istekli oldukları gözlemlenmiştir.

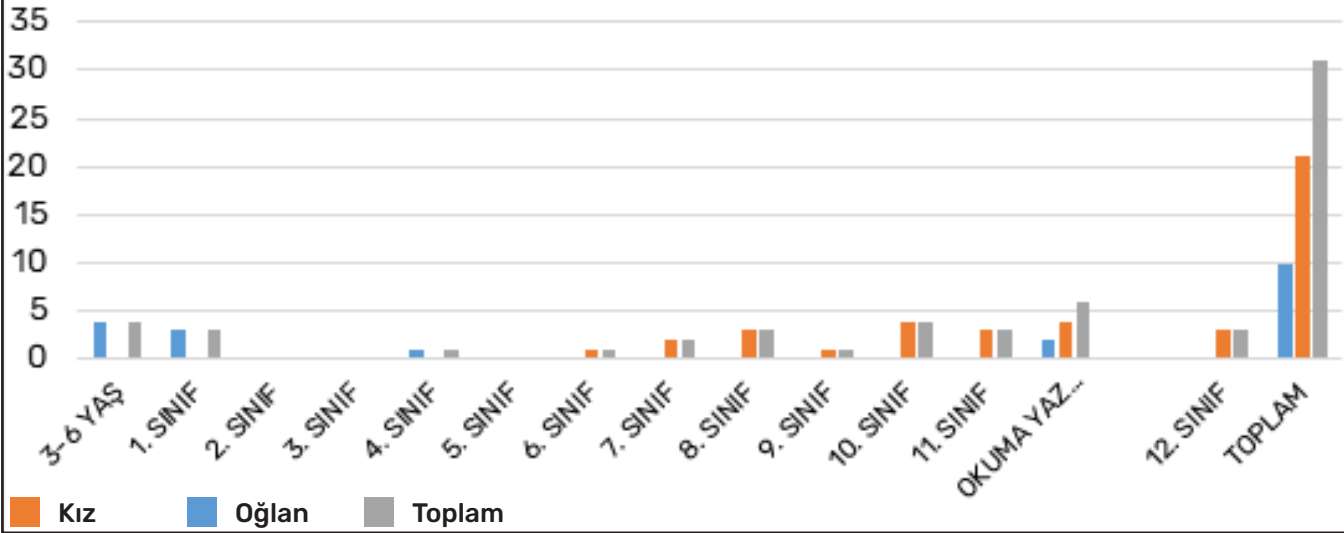
Okul Çağında Olan Çocukların Demografik Bilgileri

Proje kapsamında Kurtluca ve Güzelpınar'da okul kaydı alınan çocukların demografik bilgileri şu şekildedir;

Kurtluca'da toplam 45 çocuğun ilköğretim ve ortaöğretim okul çağında olduğu tespit edilmiştir.

Güzelpınar Çocuk Okul Düzeyi

Güzelpınar'da toplam 31 çocuğun ilköğretim ve ortaöğretim çağında olduğu tespit edilmiştir.

Pandeminin Çocuklara ve Eğitime Olan Etkisi

2019 yılında başlayan pandemi nedeniyle, yüz yüze eğitim faaliyetleri sekteye uğramış, okul çağındaki çocuklar eğitimlerine uzaktan devam etmek zorunda kalmışlardır. Mevsimlik gezici tarım işçi hanelerin çocukları ise pandemi süresince uzaktan eğitime katılamadıkları için eğitimlerine devam edememişlerdir. Proje faaliyetlerinin uygulandığı Kurtluca ve Güzelpınar çadır alanlarında kalan çocukların pandemi nedeniyle uzaktan eğitimden hiç faydalanmadıkları gözlemlenmiştir. Pandemi nedeniyle okula başlayamayan çocukların normalde eğitim almaları gereken sınıf sisteminden uzak oldukları için okuma-yazma bilmedikleri, sadece anadilleri olan Arapçayı anlayabildikleri, Türkçe konuşma ve kavrama düzeylerinin çok zayıf olduğu gözlemlenmiştir.

Pandemi nedeniyle okula erişimi kesilen çocukların normalden daha fazla vakit geçirdikleri yaşam alanlarına bakıldığında ise; çocuklarla yapılan odak grup görüşmelerinde; çocukların genellikle anneleri veya ablaları ile beraber uyudukları, evli olan abi veya ablaları ile aynı çadırda kalmadıkları dile getirilmiştir. Kalın çadırların tek bir oda şeklinde olması, çocukların uyku düzenini ve mahremiyetlerini tehdit etmektedir. Kurtluca ve Güzelpınar'daki çadır yerleşim alanları yolun kenarında olmaları nedeniyle çocuklar için tehlike oluşturmaktadır. İki çadır yerleşim yerinin de anayolun kenarında olması, araçların geçişi ve hız limitlerinin yetersiz olması nedeniyle kaza riskleri barındırdığı gözlemlenmiştir. Çocukların, oynamak için çadır yerleşim alanlarının karşısındaki alanlara gittikleri, anayoldan geçerken trafik kurallarını bilmedikleri gözlemlenmiştir.

Kurtluca ve Güzelpınar'da da çocukların, etrafta bulunan çöp ve su birikintileri ile oyun oynadıkları, gelişimlerini desteleyecek oyuncaklara erişimlerinin olmadığı gözlemlenmiştir. Proje faaliyetleri boyunca, çocuklara çeşitli oyuncak bağışları toplanmış ve dağıtımı yapılmıştır. Lakin çadır koşullarında bu tarz eşyaların hızlıca yıprandığı ve kullanılamaz hale geldiği gözlemlenmiştir.

Güzelpınar'da yetişkinlerin çalışmaya gittikleri zamanlarda, çadır yerleşim alanında kalan çocukların gözetimini yapabilecek kişinin olmadığı veya olan kişilerin de sorumluluk almak istemediği zamanlarda çocukların tarlaya götürüldüğü gözlemlenmiştir.

Proje Faaliyetleri

Pikolo Derneği tarafından 2021 yılı Mart ayından Temmuz ayına kadar yürütülen proje faaliyetleri kapsamında Mart ve Nisan aylarında Denizli İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Denizli İŞKUR İl Müdürlüğü, Pamukkale İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, Pamukkale İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü ile yüz yüze toplantılar düzenlenmiştir. Yapılan toplantılarda proje faaliyetleri ve hedefleri tanıtılmıştır. Gerekli görüşmelerin yapılmasından ve izinlerin alınmasından sonra saha faaliyetlerine başlanmıştır.

Nisan ayında, Pikolo Derneği Saha Koordinatörü ve Sosyal Hizmet Uzmanı tarafından saha çalışması için anket soruları hazırlanmıştır. Çadır alanlarında mevsimlik gezici tarım işçileri ile yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Çadır bölgelerinin demografik bilgileri, çocuk sayısı ve çocukların eğitim düzeyleri belirlenmiştir. Anket çalışmasının sonuçları Pamukkale Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü ile paylaşılmıştır.

Mayıs 2021 tarihi itibarıyla, Güzelpınar ve Kurtluca bölgesinde konaklama yapan mevsimlik tarım işçisi hanelerdeki öğrencilerin yaygın eğitim faaliyetlerine katılabilmesi için alan araştırmalarına başlanmıştır. Proje kapsamında yapılan yüz yüze anket ve derinlemesine mülakat çalışmaları ile projenin ana faaliyetini oluşturan çocukların eğitime erişimlerinin desteklenmesi için gerekli olan sosyo-kültürel ve demografik bilgiler alındıktan sonra geçici çadır yerleşim alanında eğitim, kültürel ve sosyal faaliyetler için çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. Denizli Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü'nün önerisi üzerine eğitim faaliyet alanı olarak Kurtluca'daki çadır bölgesi tercih edilmiştir. Eğitim çalışmalarının uygulanacağı yer için Denizli AFAD İl Müdürlüğü ile Pamukkale İlçe Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü aralarında görüşme gerçekleştirmiştir ve 3 adet çadır temin edilmiştir. Denizli AFAD İl Müdürlüğü tarafından temin edilen çadırlar Kurtluca bölgesine kurulmuştur.

Yaşam koşullarının iyileştirilmesi kapsamında gıda, hijyen ve iş güvenliği ekipmanları ve kiti dağıtımları gerçekleştirilirken, çocuk işçiliğinin önlenmesi hedefi doğrultusunda eğitime yönlendirme ve erişimlerinin desteklenmesi faaliyetlerinde bulunulmuştur. Bu kapsamda örgün eğitim döneminde çocukların bölgede bulunan Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) okullarına devamlarının sağlanması için İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü ile görüşmeler yapılmış ve çocukların ikamet ettikleri yere en yakın taşınabilir eğitim okuluna kayıtları sağlanmış ve kırtasiye malzemesi desteği

verilmiştir. Yaygın eğitim dönemindeyse, çocukların çocuk işçiliği mağduru olmalarını önlemek ve kişisel gelişimlerini desteklemek adına bölgede ilk olarak çadır alanlarında faaliyet gösteren, ardından muhtarlığın yer göstermesi ile kamu binasına taşınan bir SDM (Sosyal Destek Merkezi) kurulmuştur.

Yaz dönemi yaygın eğitim faaliyetleri içerisinde yer alacak eğitimciler için Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü tarafından öğrencilerin düzeyine göre 1 sınıf öğretmeni, 1 Türkçe öğretmeni, 1 anasınıfı öğretmeni istihdam edilmiştir. Sürece dâhil olan öğretmenler ve Saha Koordinatörü tarafından Kurtluca ve Güzelpınar çadır alanlarında aile görüşmeleri yapılmıştır. Mevsimlik tarım işçisi ailelerin güveninin sağlanması, öğretmenlerin kendini ve projeyi tanıtmaları, öğrenci tespiti ve gerekli izinlerin alınması için yüz yüze ziyaretler gerçekleştirilmiştir. Tespiti gerçekleştirilen öğrencilerin eğitim çalışmalarına katılımının sağlanması için kırtasiye, giysi, ayakkabı, ulaşım, yemek harcamaları proje bütçesinden karşılanmıştır. Çadır alanında gerçekleştirilen eğitim faaliyetlerine çocuklar; 4-6 yaş, 7-9 yaş, 9-12+ yaş şeklinde gruplandırılarak dahil edilmişlerdir. Öğle yemeklerinin de proje tarafından sağlandığı bu çadır sınıflarda çocuklar, hem çalışma riskinden uzaklaşmışlar hem de gün boyu akranlarıyla birlikte eğitim ortamında bulunmuşlardır.

Çadır alanında devam eden akademik eğitimlerin yanı sıra çocukların sosyal olarak da gelişimlerinin desteklenmesi için sosyo-kültürel etkinlikler düzenlenmiştir. Öğretmenlerle yapılan düzenli toplantılarda, çocukların farklı meslek gruplarını bilmedikleri, rol-model çalışmaları ile okul ve eğitime teşvik edilmesinin ihtiyaç olduğu gözlemlenmiş ve bu kapsamda Mesleki Tanıtım Günleri düzenlenerek çeşitli meslek elemanlarının çocuklarla haftalık olarak buluşmaları sağlanmıştır. Cilt doktoru ile başlayan mesleki tanıtım günleri; polis, jandarma, ziraat mühendisi, itfaiye görevlisi, veteriner hekim ve diğ doktorlarının kendilerini ve mesleklerini tanıttığı bir program olarak 2021 Haziran ve Temmuz aylarında yapılmıştır.

Yapılan pikniklerle, çocukların akranlarıyla birlikte belli kuralları olan oyunlar oynama kültürü gelişirken; farklı ülkelerin tanıtımı üzerine yapılan etkinliklerde çocuklar yepyeni kültürler keşfetmişlerdir.

Eğitim faaliyetlerinin tamamlanması sonrasında kapanış etkinliği düzenlenmiş; etkinlikte, Kurtluca ve Güzelpınar'da yaşayan yerel çocuklar ve eğitim faaliyetlerinden faydalanan çocuklar ile oyunlar oynanmış, müzik dinletisi gerçekleştirilmiş, toprak vazo yapımı gibi etkinlikler de düzenlenmiştir. Eğitim faaliyetlerinin unutulmaması, çocukların okula teşvikinin sağlanması amacıyla çocukların kepli fotoğrafları çekilmiş, albüm yapılarak kendilerine dağıtılmıştır.

Bölgede kurulan SDM, hasadın bittiği Ağustos ayına kadar faaliyetlerine devam etmiş ve bölgede kekik hasadının bitmesi ile proje faaliyetleri de son bulmuştur.

Odak Grup Görüşmeleri

Proje faaliyetleri kapsamında; çocuk işçiliği ile mücadele konusunda gerçekçi öneriler geliştirebilmek amacıyla eğitim çalışmalarına katılan çocukların okul algısını ve aile yapılarını, yaşadıkları yeri ve onlardaki etkilerini anlayabilmek için çeşitli odak grup görüşmeleri gerçekleştirilmiştir. 13-17 yaş aralığında 12 çocukla yapılan odak grup görüşmelerinde dikkat çeken başlıklar aşağıda sıralanmıştır:

- Katılımcıların çocuk algısı, çocuk hakları konusunda bilgilerinin sınırlı düzeyde olduğu, çadır alanında yaptıkları ve yapmak zorunda oldukları ev işlerinden bahsettikleri görülmüştür. Katılımcılar, okula gitmek zorunda olmalarıyla birlikte, aile bireylerinin onlara verdikleri işleri de yapmak zorunda olduklarını ve bu yüzden çadırdaki yaşamın oldukça zor hatta zaman zaman korkutucu olduğunu belirtmişlerdir.

- Katılımcılar, Şanlıurfa'da eğitimlerine devam ettikleri okullarda, sınıf arkadaşlarının ve öğretmenlerinin kendilerine şiddet uyguladığını, kendilerinin de zaman zaman arkadaşlarına şiddet uyguladıklarını ve bu yüzden öğretmenlerini ve okullarını sevmediklerini, okula gitmek istemediklerini belirtmişlerdir. Ailelerinin, okullarda yapılan veli toplantısına katılım gösterdikleri zaman kendilerini okulda güvende hissettiklerini, okulu siyah ve korkutucu bir bina olarak tanımladıklarını belirtmişlerdir. Kendilerini ifade etmeleri için yazmaları istenen mektuplarda genel olarak okulda arkadaşlarından ve öğretmenlerinden duydukları rahatsızlıkları dile getirmişlerdir.

- Aşçı görevi de üstlenen ergenlik dönemindeki kız çocukları çadır alanında ve Şanlıurfa'da çok yorulduklarını, hem ev işleri yaptıklarını hem de tarlada çalıştıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılar ayrıca, erkeklerin kendileri gibi yorulmadığını, sadece tarlada çalıştıklarını ve telefonla meşgul olup kendilerine yardım etmediklerini belirtmişlerdir. Ayrıca, kendi kültürleri gereği, cep telefonu kullanım hakkının sadece evli kadınlara ait olduğunu, kendilerinin bireysel olarak cep telefonları olmadığını ve bekar kızlarda telefon sahibi olmanın hoş karşılanmadığını da belirtmişlerdir. Bazı katılımcılar, eğitim hayatlarına devam etmek istediklerini fakat aileleri tarafından eğitimlerine devam etmelerine izin verilmeyerek çalışmaya zorlandıklarını dile getirmişlerdir.

- Ücret sistemini de anlatan ergenlik dönemindeki kız çocukları; kendilerinin ve annelerinin çalıştıkları süre boyunca almaları gereken günlük yevmiyelerin kendilerine verilmediğini, ödemelerin dayıbaşı tarafından ev hanesi temsilcisi olan genellikle abi, baba rolündeki erkeklerle verildiğini belirtmişlerdir. Annelerinin ihtiyaçlarını erkeklerle söylediklerini ve erkeklerin bu ihtiyaçları çadır yerleşim alanına yakın olan bakkal market gibi yerlerden temin ettiklerini belirtmişlerdir. Kadınların hijyenik ped ihtiyaçlarını "ayıp" olduğu için çoğu zaman erkeklerle söyleyemediklerini ve bu yüzden çocuk bezi kullanarak regl dönemlerini atlattıklarını belirtmişlerdir.

- Şanlıurfa'daki yaşantılarından da örnekler veren kız çocukları; annelerinin ve çocukların ihtiyaçlarının erkeklerle söylendiğini, kıyafet ihtiyaçlarını karşılamak için ise erkeklerin kendilerini mağazaya götürdüklerini, beğendikleri kıyafetlerin ücretlerini erkeklerin ödediğini belirtmişlerdir.

dir. Kadınların araba kullanmasının, kültürlerinde hoş karşılanmadığını bu nedenle yaşadıkları yerde çok az kadının araba kullanabildiğini ifade etmişlerdir.

Proje Faaliyetlerinde Karşılaşılan Sınırlılıklar

- Hasat döneminde, dünya genelinde var olan pandemi sürecinin yaşanıyor olması eğitimlerin geç başlamasına ve sayının daha az olduğu gruplarla çalışılmasına neden olmuştur.
- Denizli özelinde mevsimlik tarım işçiliği alanında çalışma yürüten kurum ve kuruluşların deneyim aktarımı için toplantılar düzenleyememesi ve koordinasyon eksikliği, mevsimlik tarım işçileri konusunda bilgiye erişim ve kaynakların harekete geçirilmesi noktasında bariyere sebep olmuştur.
- Eğitim faaliyetlerinin çadırda gerçekleştirilmesinden kaynaklı; hava muhalefeti, tuvaletin olmaması ve eğitim alanına giriş çıkışların dikkat dağınıklığına yol açması verimi düşürmüştür.
- Proje faaliyet dönemi bitmeden; Güzelpınar çadır alanında konaklayan işçiler, çalışma dönemleri sonlandığı için göç hareketine devam etmişlerdir. Bu da sadece Kurtluca çadır alanından faaliyetlere devam edilmesine neden olmuştur.
- Çalışmanın yapıldığı hedef grubun bir kısmını oluşturan geçici koruma altındaki Suriyelilerin Türkçeyi sınırlı seviyede kullanabilmeleri doğrudan iletişim kurmayı zorlaştırmıştır.

Öneriler

- İlerleyen hasat döneminde yapılacak faaliyetler için taşınabilir eğitim modeline geçilmesi, çocukların alanlardan uzaklaşarak okul kültürüne alışmaları sağlanmalıdır. Okulda gerçekleştirilecek eğitimlerde, ortamda hijyenik olmayan ve dikkat dağıtan unsurların en aza inmesi sağlanmalıdır.
- Denizli ili özelinde mevsimlik tarım işçiliği konusunda hem çalışmalara öncülük edecek hem de koordinasyonu sağlayacak ve işçilerin diğer hizmetlere erişimini kolaylaştıracak ekipler kurulmalıdır.
- Denizli özelinde Valilik bünyesinde İl Umumi Hıfzıssıhha Meclisi tarafından yapılan çalışmaların çıktıları, farkındalığı artırmak için kamuoyu ile düzenli olarak paylaşılmalıdır.
- Çadır alanlarında yapılan sağlık taramalarına ek olarak çadır alanlarında hane halkı temsilcileri, ve özellikle de ergenlik dönemi kız çocukları ile odak grup görüşmeleri yapılmalıdır., Hedef grubun diğer hak ve hizmetlere erişimini kolaylaştırmak adına önemli veriler sağlamakta olan bu görüşmeler belirli aralıklarla yapılmalı ve görevli ekipler içerisinde sosyal hizmet uzmanı istihdam edilmelidir.

- Mevsimlik gezici tarım işçilerinin yaşadığı çadır alanlarında banyo ve tuvaletlere erişimlerini kolaylaştırmak için işçilerin kültürel alışkanlıkları dikkate alınarak, işçilerin de süreç içine katılımı sağlanarak çalışmalar yapılmalıdır. Banyo ve tuvalet inşa edilme sürecinde yerel yönetim, muhtar, tedarikçi firmalar ve sivil toplum kuruluşları koordineli biçimde çalışmalıdır.
- Mevsimlik tarım işçisi hanelerin çocuklarına erken yaşta banyo ve tuvalet eğitimi verilerek sağlık ve hijyen kültürü yaygınlaştırılmalıdır.
- Çadır alanında kalan yaşlılar ve çocuklar ile tarlada çalışan işçilerin yaşadıkları en büyük sağlık problemlerinden biri de güneş yanıkları problemidir. Güneş yanığının zamanla kansere dönüşmesi veya daha ciddi hastalıklara neden olması göz önünde bulundurulmalıdır. Koruyucu ekipman ve malzeme kullanımının yaygınlaştırılması için bilgilendirme eğitimleri düzenlenmelidir. Mevsimlik gezici tarım işçiliğinin mevcut durumu, yaşanan zorluklar konularında Pamukkale Üniversitesi ve ilgili sivil toplum kuruluşları tarafından izleme ve raporlama çalışmaları yapılmalıdır. Yine mevsimlik tarım işçiliğinde çocuk işçiliği konusunda yapılacak akademik çalışmalar teşvik edilmeli ve desteklenmelidir.
- Denizli özelinde çalışan mevsimlik tarım işçilerinin sayısını ve mobilizasyonunu gösteren haritalandırma çalışması yapılmalıdır.
- Mevsimlik Tarım İşçileri ile Göçer ve Yarı Göçer Ailelerinin Çocuklarının Eğitime Erişimini Hedefleyen 2016/5 sayılı genelgenin uygulanması ve işlevinin yerine getirilmesi hususunda tespit, yönlendirme ve izleme çalışmalarına ağırlık verilmelidir.
- Örgün eğitim döneminde mevsimlik tarım işçisi hanelerin çocuklarının, yönlendirilmesi yapılan okullarda sosyal uyumu artıracak, akran zorbalığını önleyecek psiko-sosyal destek aktiviteleri gerçekleştirilmelidir.
- Mevsimlik tarım işçi hanelerinde özellikle ergenlik dönemindeki erkek çocukları arasında internet kullanımının oldukça yaygın olduğu gözlemlenmiştir. Hane halkına ve gençlere güvenli internet eğitimleri verilmelidir. Çevrimiçi cinsel sömürü ve bağımlılıkla mücadele kapsamında müdahale planları hazırlanmalıdır.
- Mevsimlik tarım işçisi kadınların güçlendirilmesi, derin yoksulluğun önlenmesi için finansal okur-yazarlık ve para yönetimi konularında aileler bilinçlendirilmelidir.
- Mevsimlik gezici tarım işçilerine yönelik hem çadır alanlarında hem de ikamet illerinde; kadın üreme sağlığı, doğum kontrol yöntemleri (aile planlaması), haklara erişim, eğitim hakkı, çocuk hakları, erken yaşta evlilik, çocuk işçiliği konularında bilgilendirme çalışmaları yapılmalıdır.
- Mevsimlik tarım işçisi ailelerin çocuklarının eğitimlerine devam ettikleri veya edecekleri okullarda bu hanelerin göç takvimleri, çocukların okula devam durumları gibi eğitim faaliyetlerini ilgilendiren konular hakkında mevcut durum ve risk analizi raporlaması yapılmalıdır. Bu rapor-

lama süreciyle ilgili sistemler geliştirilmelidir.

- Çadır alanlarında yaşayan çocuklara yönelik, çocuk hakları ve mahremiyet konusunda eğitimler ilgili uzmanlar tarafından verilmelidir. Bu konudaki çalışmalar, Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri ile koordinasyon içinde olmalıdır. Çocuklar için güvenli alan oluşturulması konusunda tarım iş aracı, üretici ve aile gibi tüm aktörlerle irtibat halinde olunmalıdır.

- Kırsalda görev yapan kolluk personellerine çocuk hakları ve mevsimlik tarımda çocuk işçiliği konularında eğitimler verilmelidir.

- Mevsimlik tarım işçilerinin konakladıkları alanlar METİP kapsamına alınarak düzenlenmelidir.

 www.pikolo.org

   @pikoloderneđi